
СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСІЯ КРЮТЧЕНКА

Непомірна втрата, біль, сум... 11 березня 2024 р. відійшов у засвіти молодий археолог, кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу археології раннього залізного віку Інституту археології НАН України Олексій Олександрович Крютченко. Невиліковна хвороба обірвала життя дослідника на 37 році. В Олексія були учні – гуртківці, які були постійними учасниками чисельних експедиційних пригод. Деякі з них сьогодні навчаються та закінчують аспірантуру та вже мають наукові публікації з археології.

Олексій народився 14 червня 1987 р. в Харкові. Ще зі шкільних років він зацікавився археологією, відвідував археологічний гурток Ірини Борисівни Шрамко. Та вже у свої перші роки відвідування дитячого археологічного гуртка він визначив для себе, що хоче стати професійним археологом та буде займатися старожитностями скіфського часу. У школі Олексій брав участь у дитячих конференціях та конкурсі Малої академії наук. Із 2004 по 2009 рр. навчався в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. До речі, саме навколо Олексія тоді згуртувалася група молодих та умотивованих однокурсників. Ця компанія брала участь у багатьох харківських археологічних експедиціях, а деякі з них (Олександр Шелехань та Віталій Жигола) сьогодні є досвідченими археологами та працюють в Інституті археології. У процесі навчання і по його закінченні керував гуртком «Юні археологи». З 2011 по 2015 рр. Олексій Крютченко працював головним зберігачем при Музеї археології та етнології Слобідської України Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У 2014 р. він одним із перших став на захист Батьківщини, був поранений, отримав медаль «Захиснику Вітчизни». Побратими знали його за позивним «Археолог».

Повернувшись до мирного життя, 2015 р. Олексій вступив до очної аспірантури Інституту археології НАН України. Після її успішного закінчення був прийнятий на посаду молодшого наукового співробітника відділу археології раннього залізного віку. Фортифікація та захисні споруди городищ скіфського часу — тема яку Олексій досліджував ще зі студентства. Навчаючись на четвертому курсі університету він вже

був співавтором наукового звіту по розкопкам Циркунівського городища, оскільки керував ділянкою розкопу, здійснював розріз лінії укріплень. Згодом, уже в армії, до нього прийшло нове розуміння ролі та значення фортифікаційних споруд у будь-які часи. Усі ці напрацювання та практичні навички були покладені в основу ґрунтового дослідження. У 2019 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему «Захисні споруди скіфського часу Дніпро-Донецького Лісостепу».

З юних років Олексій був постійним учасником різноманітних археологічних експедицій з дослідження пам'яток палеоліту, Циркунівського та Ширяєвського городищ скіфського часу, Верхньосалтівського та Гришківського могильників та низки інших. Проте особливе місце в його археологічній долі посідало грандіозне

Більське городище скіфської доби. Тут він починав свою експедиційну діяльність під керівництвом І. Б. Шрамко, тут провів свій останній польовий сезон як заступник керівника Більської археологічної експедиції Інституту археології НАН України. Без перебільшення можна сказати, що кілька важливих і цікавих для вивчення цієї визначної пам'ятки археологічних відкриттів пов'язані саме з ім'ям Олексія Крютченка. Він керував також власними експедиціями, зокрема здійснював розвідки в басейні Сіверського Дінця та виконав розріз Перекопського валу.

Дослідник був співорганізатором проекту «Літня польова археологічна школа» на теренах древнього Гелону (2016–2021) та засновником Ветеранського археологічного табору «Усі свої» (2021). Брав активну участь у культурно-просвітницьких заходах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Із перших днів повномасштабного вторгнення Олексій Крютченко став на захист Батьківщини — брав участь у боях за рідний Харків. Проте восени 2022 р. в Олексія виявили невиліковну хворобу. Він до останнього боровся й із зовнішнім ворогом, і зі своїм недугом. Справжній мужній Боець!

Олексій, або як його ласкаво називали друзі — Крюк, був справжньою душею компанії, любив, а головне, вмів жартувати. Це той вірець особистості навколо якої обертається світ, а позитивна енергія згуртовує всіх і заряджає веселими та безтурботними емоціями. Він назавжди запам'ятається нам як добра, світла і чуйна людина, готова прийти на допомогу.

Олексій Крютченко — автор понад півсотні наукових праць, написаних одноосібно та у співавторстві. До останнього, попри хворобу, Олексій працював над монографією. Не встиг... Ця праця має побачити світ і стати останнім його подарунком археологічній спільноті.

Несподіваний, передчасний відхід молодого перспективного вченого-скіфознавця — важка втрата не лише для відділу археології раннього залізного віку Інституту археології НАН України, а й для цілого українського скіфознавства.

Споживай з миром, Друже.

Світла пам'ять...

Друзі та колеги по відділу археології раннього залізного віку Інституту археології НАН України